

Årsredovisning för staten 2017

Sammanfattning

Utskottet föreslår att regeringens skrivelse 2017/18:101 Årsredovisning för staten 2017 och redogörelse 2017/18:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskning av Årsredovisning för staten 2017 läggs till handlingarna.

Årsredovisningen för staten är ett viktigt komplement till budgetpropositionen och ger riksdagen en möjlighet att följa upp och kontrollera de beslut som riksdagen fattat om statens budget. Utskottet konstaterar att regeringen förklarar väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfall på både inkomstitlar, anslag och bemyndiganden om ekonomiska åtaganden och utlåning.

Behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:101 Årsredovisning för staten 2017.

Redogörelse 2017/18:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskning av Årsredovisning för staten 2017.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	4
Utskottets överväganden.....	5
Årsredovisning för staten 2017.....	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Skrivelse 2017/18:101	14
Redogörelse 2017/18:RR4	14
<i>Bilaga 2</i>	
Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU11y	15
<i>Tabeller</i>	
Tabell 1 Den offentliga sektorns finansiella sparande	5
Tabell 2 Utfall för statens budget 2017.....	7

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Årsredovisning för staten 2017

Riksdagen lägger skrivelse 2017/18:101 och redogörelse 2017/18:RR4 till handlingarna.

Stockholm den 14 juni 2018

På finansutskottets vägnar

Fredrik Olovsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Olovsson (S), Elisabeth Svantesson (M), Monica Green (S), Maria Plass (M), Ingela Nylund Watz (S), Oscar Sjöstedt (SD), Ingemar Nilsson (S), Emil Källström (C), Janine Alm Ericson (MP), Niklas Wykman (M), Mats Persson (L), Ulla Andersson (V), Jakob Forssmed (KD), Niklas Karlsson (S), Björn Wiechel (S), Anette Åkesson (M) och Sven-Olof Sällström (SD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Regeringen ska senast den 15 april året efter budgetåret lämna en årsredovisning för staten till riksdagen. Detta regleras i 10 kap. 5 § budgetlagen (2011:203), och det framgår av 6 § vad årsredovisningen för staten ska innehålla. Skrivelsen Årsredovisning för staten 2017 (skr. 2017/18:101) överlämnades till riksdagen den 11 april 2018. Ett rättelseblad lämnades den 26 april 2018.

Enligt 3 § lagen (2002:1022) om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för staten. Av 5 § samma lag framgår bl.a. att granskningen ska göras i enlighet med god redovisningssed och ha till syfte att bedöma om redovisningen och den underliggande redovisningen är tillförlitlig och räkenskaperna rättvisande. Granskningen ska varje räkenskapsår avslutas med en revisionsberättelse, som enligt tilläggsbestämmelse 9.17.6 riksdagsordningen får lämnas till riksdagen. Den 14 maj 2018 överlämnade riksrevisor Ingvar Mattson redogörelsen för Riksrevisionens granskning av Årsredovisning för staten 2017 (redog. 2017/18:RR4) till riksdagen.

I betänkandet behandlas regeringens skrivelse och Riksrevisionens redogörelse. Inga motioner har väckts med anledning av skrivelsen eller redogörelsen. Samtliga utskott har getts tillfälle att yttra sig, och försvarsutskottet har valt att göra det. Försvarsutskottets yttrande återfinns i bilaga 2.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen lämnar regeringen en redogörelse för det ekonomiska utfallet för staten 2017. Redogörelsen omfattar följande delar:

- uppföljning av de budgetpolitiska målen
- utfallet för statens budget
- resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys
- utvecklingen av statsskulden
- redovisning och riskanalys av statliga garantier och utlåning och
- nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU.

Utskottets överväganden

Årsredovisning för staten 2017

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen lägger regeringens skrivelse 2017/18:101 Årsredovisning för staten 2017 och redogörelse 2017/18:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskningen av Årsredovisningen för staten 2017 till handlingarna.

Skrivelsen

Uppföljning av de budgetpolitiska målen

Finansiellt sparande

Uppföljningen av de budgetpolitiska målen i årsredovisningen för staten omfattar dels uppföljningen av den offentliga sektorns finansiella sparande, dels uppföljningen av utgiftstaket för staten.

Tabell 1 Den offentliga sektorns finansiella sparande

Miljarder kronor

	Beslutad budget för 2017	Utfall 2017	Skillnad jfr med budget 2017	Utfall 2016
Finansiellt sparande varav	-11	52	63	52
Staten	12	67	55	71
Ålderspensionssystem	-6	0	6	4
Kommunsektorn	-18	-15	3	-23

Källa: Årsredovisning för staten 2017.

Av tabell 1 framgår att den offentliga sektorns finansiella sparande uppgick till 52 miljarder kronor 2017, vilket innebär att sparandet var 63 miljarder kronor större än prognosen i budgetpropositionen för 2017. I förhållande till 2016 blev den offentliga sektorns finansiella sparande i stort sett oförändrat.

Inkomsterna enligt nationalräkenskaperna (NR) blev 42 miljarder kronor högre än vad som beräknats i budgetpropositionen för 2017. Enligt regeringen förklaras merparten av detta, 27 miljarder kronor, av att inkomsterna från skatter och avgifter blev högre än i prognosen i budgetpropositionen för 2017. Det var huvudsakligen intäkter från skatt på kapitalvinster och konsumtion som blev högre än förväntat. Även inkomster från kapital och transfereringar blev högre än förväntat. Utgifterna, huvudsakligen i staten, överskattades däremot sammantaget med ca 21 miljarder kronor. Samtliga delsektorer redovisade ett starkare sparande än beräknat.

Ett genomsnitt för det finansiella sparandet under de tio senaste åren, 2008–2017, används av regeringen som indikator för att i efterhand avgöra om det finansiella sparandet i den offentliga sektorn varit i linje med målet. Det strukturella sparandet används också som en indikator på hur målet uppfyllts, och i måttet beaktas konjunkturläget påverkan på den offentliga sektorns sparande.

Den bakåtblickande tioårsindikatorn visar att det genomsnittliga finansiella sparandet 2008–2017 uppgick till 0,0 procent av BNP, varav sparandet i ålderspensionssystemet uppgick till drygt 0,2 procent och sparandet i kommunsektorn uppgick till –0,2 procent. Sparandet i staten var således i genomsnitt 0 under tidsperioden. Regeringen anger att resursutnyttjandet var lägre än normalt och bedömer att BNP-gapet i genomsnitt uppgick till –1,4 procent av potentiell BNP under den aktuella tidsperioden.

Det strukturella sparandet försvagades något mellan 2016 och 2017 men bedöms enligt regeringen fortfarande ha varit i linje med det aktuella överskottsmålet på 1 procent av BNP.

Utgiftstaket

Det slutligt fastställda utgiftstaket för 2017 var 1 274 miljarder kronor. Enligt utfallet för statens budget 2017 uppgick de takbegränsade utgifterna till 1 229 miljarder kronor. I utfallet för 2017 uppgick således budgeteringsmarginalen till 45 miljarder kronor. Sammantaget har 69 miljarder kronor av budgeteringsmarginalen använts för de reformer som regeringen föreslagit och riksdagen beslutat om sedan utgiftstaket fastställdes.

Utfallet för statens budget 2017

Tabell 2 Utfall för statens budget 2017

Miljoner kronor

	Statens		Utfall	Skillnad jfr med statens budget	Utfall	Skillnad jfr med utfall
	budget	Ändrings- budget	2017	2017	2016	2016
Statens						
skatteinkomster	1 023 715		1 049 925	26 211	1 044 026	5 899
Övriga inkomster	-43 981		-48 531	-4 551	-41 330	-7 202
Totala inkomster	979 734		1 001 394	21 660	1 002 697	-1 303
Utgiftsområden exkl.						
statsskuldsräntor						
m.m.	954 701	15 860	930 181	-24 521	899 096	31 084
Statsskuldsräntor						
m.m.	16 468		10 569	-5 899	1 743	8 826
Förändring av anslagsbehållningar	-7 019			7 019		
Riksgäldskontorets						
nettoutlåning	8 226		-2 945	-11 171	14 764	-17 710
Kassamässig korrigering	0		1 814	1 814	1 792	22
Totala utgifter						
m.m.	972 376	15 860	939 619	-32 757	917 396	22 223
Budgetsaldo	7 358		61 775	54 417	85 301	-23 525

Källa: Årsredovisning för staten 2017.

Statens budgetsaldo blev 62 miljarder kronor, och därmed 54 miljarder kronor bättre än vad som beräknades i statens budget för 2017. Inkomsterna i statens budget hade beräknats uppgå till 980 miljarder kronor. Utfallet blev 1 001 miljarder kronor. Statens skatteinkomster blev 26 miljarder kronor högre än beräknat. Det beror enligt regeringen alltså främst på högre intäkter från skatt på kapital och konsumtion. Övriga inkomster blev 5 miljarder kronor lägre än beräknat i budgeten. Det beror framför allt på att inkomster av försåld egendom uppgick till 8 miljoner kronor. Det beräknade beloppet i statens budget utgör en beräkningsteknisk schablon på 5 miljarder kronor. Statens inkomster minskade 2017 med 1 miljard kronor jämfört med 2016. Skatteinkomsterna ökade med 6 miljarder kronor, medan övriga inkomster minskade med 7 miljarder kronor. De högre skatteinkomsterna beror enligt regeringen på att statens skatteintäkter beräknas ha ökat med knappt 41 miljarder kronor (4,0 procent), vilket i sin tur främst beror på högre intäkter från arbetsgivaravgifter och mervärdesskatt.

Utgifterna i statens budget uppgick till 940 miljarder kronor, 49 miljarder kronor (4,9 procent) lägre än totalt anvisat. Utgifterna ökade med 22 miljarder kronor (2,4 procent) mellan 2016 och 2017. De allmänna bidragen till

kommunerna ökade med 12 miljarder kronor (13,1 procent). Det beror enligt regeringen på att kommunerna och landstingen har kompenserats för ökade kostnader för bl.a. nyanlända, sjukvård, komvux, avgiftsfri tandvård och öppenvård för unga och gamla samt utökad matematikundervisning i grundskolan.

För utgiftsområde 26 Statsskulsräntor m.m. ökade utgifterna med 9 miljarder kronor (506,4 procent). Det beror enligt regeringen på flera faktorer. Riksgäldskontorets nettoutlåning minskade med 18 miljarder kronor, bl.a. beroende på att Irland i förtid betalade tillbaka ett lån som landet tog under 2012 som ett led i ett ekonomiskt reformprogram. Betalningen uppgick till 5 miljarder kronor.

Resultaträkning, balansräkning och finansieringsanalys

I resultaträkningen redovisas de totala konsoliderade intäkterna och kostnaderna för de statliga myndigheter som ingår i årsredovisningen. Konsolideringen innebär att transaktioner mellan myndigheter elimineras i resultat- och balansräkningarna.

Resultaträkningen för 2017 visar ett överskott på 124 miljarder kronor, vilket är 97 miljarder kronor mer än 2016. Det förbättrade resultatet beror enligt regeringen på flera faktorer. Skatteintäkterna ökade med 81 miljarder kronor, och resultatet från andelar i hel- och delägda företag förbättrades med 43 miljarder kronor. Nettokostnaden för statsskulden minskade med 10 miljarder kronor. Transfereringskostnaderna ökade med 37 miljarder kronor.

I balansräkningen redovisas värdet av statens samtliga tillgångar, skulder och kapital den 31 december 2017. Statens nettoförmögenhet är skillnaden mellan tillgångarnas och skuldernas bokförda värde. Statsskulden svarar för den övervägande delen av skulderna och därmed den negativa nettoförmögenheten och motsvarar i huvudsak statens budgets ackumulerade underskott över åren. Vid utgången av 2017 var nettoförmögenheten -271 miljarder kronor, dvs. staten hade en nettoskuld. Det är en förbättring med 134 miljarder kronor jämfört med 2016 då nettoförmögenheten var -405 miljarder kronor.

Finansieringsanalysen visar statens betalningar fördelade på posterna statens verksamhet, investeringar, utlåning och finansiella aktiviteter. Finansieringsanalysen visar även förändringen av, och respektive posts påverkan på, statens nettouplåning under redovisningsperioden. Statens nettouplåning definieras som förändringen av statsskulden justerad för realiserade valutakursförändringar.

Statens verksamhet gav enligt finansieringsanalysen ett positivt kassaflöde på 59 miljarder kronor, vilket netto är 80 miljarder kronor lägre än året innan. Den största förändringen jämfört med föregående år rör enligt regeringen Riksgäldskontorets kortfristiga placeringar som har ökat med 66 miljarder kronor. Utbetalningarna av transfereringar ökade med 37 miljarder kronor, medan kassaflödet från intäkter var 20 miljarder kronor högre.

Investeringsverksamheten gav ett negativt kassaflöde med 45 miljarder kronor, vilket är 6 miljarder kronor lägre än föregående år. Årets investeringar uppgick till 48 miljarder kronor.

Statens nytulning minskade och amorteringarna ökade. Nettobetalingar från finansiella aktiviteter gav ett negativt kassaflöde med 7 miljarder kronor, vilket är en försämring med 11 miljarder kronor, till stor del beroende på att förutbetalda överkurser hänförda till statens upplåning har minskat.

Statsskulden minskade med 27 miljarder kronor, men staten har gjort en nettoökning av sina lån med 2 miljarder kronor. Nettouplåningen justeras nämligen för orealiserade valutakursförändringar i utlåningsverksamheten.

Utvecklingen av statsskulden och statsskuldens kostnader

Statens budget visade ett överskott på 62 miljarder kronor 2017. Det innebär att överskottet minskade med 24 miljarder kronor jämfört med 2016, när budgeten visade ett överskott på 85 miljarder kronor.

Den konsoliderade statsskulden minskade från 1 292 miljarder kronor 2016 till 1 265 miljarder kronor 2017, dvs. med 27 miljarder kronor. Huvudorsaken till att statsskulden minskade är budgetöverskottet. Att minskningen inte var lika stor som budgetsaldot beror framför allt på att Riksgäldskontoret överskattade statens lånebehov i sin upplåningsplan.

Statsskulden i årsredovisningen för staten är konsoliderad och skiljer sig från den okonsoliderade statsskuld som Riksgäldskontoret redovisar. Skillnaden utgörs av eliminerings av myndigheters innehav av svenska statspapper. Vissa myndigheter som hanterar medel avsatta för ändamål vid sidan av statens budget har rätt att placera på den svenska statspappersmarknaden. Dessa tillgångar räknas bort vid beräkningen av den konsoliderade statsskulden. Elimineringen av statliga myndigheters innehav av statspapper uppgick till 63 miljarder kronor 2017.

Utgifterna inom anslaget för statsskuld räntor m.m. på statens budget uppgick till 11 miljarder kronor 2017. Jämfört med 2016 ökade ränteutgifterna med 9 miljarder kronor.

Enligt resultaträkningen för 2017 uppgick nettokostnaden för statsskulden (räntor, över- och underkurser, valutakursförändringar m.m.) till 11 miljarder kronor, vilket till skillnad från den utgiftsmässiga redovisningen är en minskning jämfört med 2016.

Statliga garantier och utlåning

Under 2017 har Ekonomistyrningsverket (ESV) förtydligat redovisningsreglerna för garanti- och utlåningsverksamheten för att göra dem mer enhetliga. En konsekvens av övergången till det nya regelverket är att jämförelsetalen för 2016 har justerats.

Statens garantiportfölj ökade med drygt 2 miljarder kronor under 2017 och uppgick vid årsskiftet till 2 046 miljarder kronor, jämfört med 2 043 miljarder kronor 2016. Näst efter insättningsgarantin (1 689 miljarder kronor per den 31

december 2017) utgjordes de största åtagandena av kreditgarantier (210 miljarder kronor) och garantier om tillförsel av kapital (138 miljarder kronor). Pensionsgarantier uppgick till drygt 8 miljarder kronor. I ovanstående belopp avseende statens garantiportfölj ingår inte investerarskyddet, eftersom åtagandet inte kan beloppsbestämmas.

Nationellt intygande samt avgifter till och bidrag från EU

Genom medlemskapet i EU hanterar svenska myndigheter olika slags medel från och till EU:s budget. De medel som Sverige får i form av återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från EU:s jordbruksfonder och EU:s strukturfonder. Sverige får också stöd till bl.a. transeuropeiska nätverk samt forsknings- och utbildningsprogram. För den senare bidragskategorin ligger dock ansvaret för att administrera och förvalta medlen på kommissionen och andra institutioner inom EU, inte på medlemsstaten, och de omfattas därför inte av regeringens intygande.

Regeringens nationella intygande för 2017 avseende EU-medel omfattar EU-medel hänförliga till de fleråriga budgetramarna 2007–2013 och 2014–2020, även kallade programperioder. Den senaste perioden håller nu på att avslutas.

Det nationella intygandet innehåller en årlig räkenskapssammanställning över medel mottagna från EU:s budget samt en redogörelse för hur dessa medel har fördelats på olika åtgärder. Med EU-medel avses i detta sammanhang de medel som förvaltas inom ramen för delad förvaltning mellan medlemsstaten Sverige och kommissionen. Medlen redovisas på budgetens anslag och inkomstitlar. Intygandet, som ingår som en del i årsredovisningen för staten, överlämnas till riksdagen, med kopia till EU-kommissionen och EU:s revisionsrätt.

I intygandet bedömer regeringen om EU-räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande samt intygar att det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen. Räkenskaperna som ligger till grund för sammanställningen anges vara upprättade enligt god redovisningssed och har granskats av Riksrevisionen.

Regeringens intygande baseras även på ramverket för intern styrning och kontroll. Genom ramverket ställer regeringen krav på att ansvariga myndigheter lämnar en försäkran som gör det möjligt för regeringen att utfärda ett nationellt intygande.

Intygandet syftar till att öka riksdagens insyn i hur Sverige fullgör sitt förvaltningsansvar och hur tilldelade EU-medel används. Samtidigt medför intygandet krav på den interna styrningen och kontrollen hos de myndigheter som ansvarar för att förvalta medlen. Regeringens övergripande ambition är att säkerställa ett effektivt förvaltnings- och kontrollsystem för EU-medlen för att med rimlig säkerhet kunna garantera de underliggande transaktionernas laglighet och korrekthet.

Det är enbart de medel som Sverige får och förvaltar gemensamt med kommissionen som omfattas av regeringens intygande.

Intygandet för 2017 gäller den svenska förvaltningen av EU-medel från

- Europeiska garantifonden för jordbruket
- Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling
- Europeiska regionala utvecklingsfonden
- Europeiska socialfonden
- Europeiska havs- och fiskerifonden
- Asyl-, migrations- och integrationsfonden
- Fonden för inre säkerhet och
- Fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt.

Baserat på en samlad bedömning av ansvariga myndigheters intyganden och bedömningar avseende hanteringen av EU-medel, ESV:s revisionsutlåtanden och Riksrevisionens uttalande från granskningen av myndigheternas räkenskaper och deras interna styrning och kontroll lämnar regeringen följande intygande.

- **Rättvisande räkenskaper**

Sammanställningen av EU-räkenskaperna, omfattande resultat- och balansräkning samt en kassamässig redovisning, har upprättats enligt god redovisningssed. Regeringen bedömer att räkenskaperna i allt väsentligt är rättvisande.

- **Betryggande intern styrning och kontroll**

Det finns ett ramverk för staten som syftar till att säkerställa en betryggande intern styrning och kontroll av EU-medlen.

Intäkterna från EU ökade 2017 med 2 802 miljoner kronor, vilket främst beror på att verksamheten för den pågående programperioden har ökat jämfört med 2016. Intäkterna för programperioden 2007–2013 har ökat med 857 miljoner kronor. Merparten av ökningen avser medel från Europeiska socialfonden.

Lämnade bidrag som finansierats från EU-budgeten ökade 2017 med sammanlagt 1 180 miljoner kronor jämfört med året innan.

Sveriges avgift till EU uppgick 2017 till 24 224 miljoner kronor och är därmed 5 362 miljoner kronor (18,1 procent) lägre än vad som anvisades i statens budget. Jämfört med 2016 minskade avgiften till EU med 6 126 miljoner kronor (25 procent). Det beror främst på retroaktiva nedsättningar för de mervärdesskattebaserade och BNI-baserade avgifterna enligt Europeiska unionens beslut om egna medel som trädde i kraft i oktober 2016 och kassamässigt reglerades i januari 2017.

Kostnaden för Sveriges avgift till EU 2017 uppgick till 30 246 miljoner kronor (se not 4). Det är 6 022 miljoner kronor mer än det kassamässiga utfallet som uppgick till 24 224 miljoner kronor. Skillnaden beror på retroaktiva rabatter som avsåg åren 2014–2016 men som reglerades kassamässigt 2017.

Betalningarna från EU minskade med 504 miljoner kronor. De medel som Sverige får som återflöde från EU-budgeten kommer huvudsakligen från Garantifonden och Landsbygdsfonden.

Anslagen för EU-bidrag på statens budget uppgick 2017 till 11 653 miljoner kronor. Dessa utgifter ska motsvaras av medel från respektive fond inom EU-budgeten. År 2017 uppgick inkomsterna från EU-budgeten till 10 476 miljoner kronor. Beroende på periodiserings- och valutakursdifferenser samt finansiella korrigeringar skiljer sig utfallet för anslagen från vad som redovisats som bidrag från EU på inkomstitlar med 1 176 miljoner kronor.

Riksrevisionens revisionsberättelse över Årsredovisning för staten 2017

Redogörelsen

Enligt 3 § lagen om revision av statlig verksamhet m.m. ska Riksrevisionen granska årsredovisningen för staten. Granskningen ska enligt 5 § andra stycket samma lag avslutas med en revisionsberättelse. Redogörelse 2017/18:RR4 utgör Riksrevisionens redovisning av granskningen till riksdagen.

Revisionsberättelsen

Enligt Riksrevisionens uppfattning har regeringen i alla väsentliga avseenden upprättat de finansiella delarna av Årsredovisning för staten 2017 (s. 161–247 i skrivelsen) i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen, och lämnat information utöver de finansiella delarna i enlighet med 10 kap. 5–10 §§ budgetlagen, som är förenlig med årsredovisningens finansiella delar.

Riksrevisionens uttalande omfattar inte skrivelsens kapitel 1.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande. Enligt Riksrevisionen innehåller kapitlet ett antal mycket komplexa parametrar och bygger delvis på uppskattningar och bedömningar. Riksrevisionen anser att information som till stor del bygger på uppskattningar och bedömningar är behäftad med olika grader av osäkerhet och inte möjlig att verifiera med tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis. Utöver detta konstaterar Riksrevisionen att en stor del av indata kommer från en tredje part, t.ex. kommuner och landsting.

Riksrevisionen anser att de revisionsbevis som erhållits är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för Riksrevisionens uttalanden.

Försvarsutskottets yttrande

I yttrande 2017/18:FöU11y redogör försvarsutskottet för sin behandling av Årsredovisning för staten 2017 i de delar som berör utskottets beredningsområde.

Försvarsutskottet konstaterar i yttrandet att utskottet vid ett flertal tillfällen uttalat att man delar regeringens uppfattning att det är prioriterat att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar och att en central del för den operativa förmågan är krigsförbandens materiel. Utskottet konstaterar vidare att det av årsredovisningen framgår att delar av tilldelade anslagsmedel för anskaffning av materiel inte använts, att antalet genomförda leveranser från Försvarets materielverk (FMV) till Försvarmakten har minskat och att antalet

försenade leveranser har ökat. Det ger en bild av att leveransförmågan vid FMV har försämrats under året. Den kompletterande information som utskottet hämtat in från FMV ger dock en något mindre alarmerande bild av myndighetens leveransförmåga genom att uppgifterna fått en förklaring som visar på ett bättre leveransläge än vad redovisningen ger intryck av.

Det finns enligt försvarsutskottet en brist på tydlighet i det underlag som utskottet har att förhålla sig till, vilket utskottet anser är olyckligt. Materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten är en komplicerad verksamhet som det är svårt att skapa sig en helhetsbild av. Därför har regeringen bl.a. i samband med budgetpropositionerna för 2016 (prop. 2015/16:1) och 2018 (prop. 2017/18:1) föreslagit en rad åtgärder för att förbättra tydligheten inom materiel- och logistikförsörjningsprocessen, vilka försvarsutskottet ställt sig bakom (bet. 2015/16:1, bet. 2017/18:1). Försvarsutskottet framhåller att det nu är av yttersta vikt att dessa åtgärder genomförs så att tydligheten och insynen i processen för materiel- och logistikförsörjningen förbättras. Utskottet utgår även från att Försvarsberedningen behandlar frågan i sitt fortsatta arbete.

Tidigare behandling

Finansutskottet har flera gånger betonat att årsredovisningen för staten är ett viktigt komplement till budgetpropositionen och en möjlighet för riksdagen att följa upp och kontrollera de beslut riksdagen fattat om statens budget (se t.ex. bet. 2015/16:FiU28 och bet. 2016/17:FiU15). Utskottet har konstaterat att transparens och tydlighet är centralt för ett högt förtroende för finanspolitiken och därmed också för årsredovisningen för staten. Utskottet har också välkomnat regeringens ambition att inom ramen för budgetlagens bestämmelser förtydliga redovisningen och förbättra transparensen i årsredovisningen för staten.

Utskottets ställningstagande

Årsredovisningen för staten är enligt utskottets mening ett viktigt komplement till budgetpropositionen. Den ger en möjlighet för riksdagen att följa upp och kontrollera de beslut som riksdagen fattat om statens budget. Utskottet anser att transparens och tydlighet är centralt för ett högt förtroende för finanspolitiken och därmed också för årsredovisningen för staten.

Enligt utskottet har regeringen i Årsredovisning för staten 2017 förklarat väsentliga skillnader mellan budgeterade belopp och utfallet, vilket är i enlighet med 10 kap. 6 § budgetlagen.

Finansutskottet instämmer i försvarsutskottets synpunkt att det är av stor vikt att årsredovisningen för staten ger ett tydligt underlag som utskotten kan förhålla sig till.

Utskottet föreslår med det ovan anförda att riksdagen lägger regeringens skrivelse 2017/18:101 och Riksrevisionens redogörelse 2017/18:RR4 till handlingarna.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Skrivelse 2017/18:101

Regeringens skrivelse 2017/18:101 Årsredovisning för staten 2017.

Redogörelse 2017/18:RR4

Redogörelse 2017/18:RR4 Riksrevisionens redogörelse för granskning av Årsredovisning för staten 2017.

BILAGA 2

Försvarsutskottets yttrande 2017/18:FöU11y

Årsredovisning för staten 2017

Till finansutskottet

Finansutskottet beslutade den 19 april 2018 att ge samtliga utskott tillfälle att senast tisdagen den 22 maj 2018 yttra sig över Årsredovisning för staten 2017 (skr. 2017/18:101) med eventuella motioner, i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

Försvarsutskottet har vid behandlingen koncentrerat sig på de avsnitt i årsredovisningen som berör utskottets beredningsområde.

Inga följdmotioner har väckts inom utskottets beredningsområde.

Utskottets överväganden

Bakgrund

I årsredovisningen anges att utfallet för anslaget 1:3 Anskaffning av materiel och anläggningar blev 10 062 miljoner kronor för 2017, vilket är 307 miljoner kronor (3,0 procent) lägre än anvisat i statens budget. Under året levererade Försvarets materielverk materiel och tjänster i lägre omfattning än vad som beräknades i budgeten. Jämfört med föregående år minskade antalet genomförda leveranser av Försvarets materielverk med 31 stycken och uppgick till totalt 720 stycken. I skrivelsen anges vidare att Försvarets materielverk under året hade 199 försenade leveranser, vilket är en ökning med 32,6 procent jämfört med 2016. Förseningarna avser bl.a. röjdykarfartyg typ Spårö och anskaffning av lastbilar och brobandvagnar. I enlighet med propositionen Vårändringsbudget för 2017 anvisade riksdagen ytterligare 80 miljoner kronor för att stärka den operativa förmågan.

Utskottet fick vid sammanträdet den 17 maj 2018 information om leveransläget vid Försvarets materielverk av Thomas Engevall, chef System- och produktionsledning.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har vid ett flertal tillfällen uttalat att man delar regeringens uppfattning att det är prioriterat att den operativa förmågan i krigsförbanden ökar. En central del för den operativa förmågan är krigsförbandens materiel. Av årsredovisningen framgår att delar av tilldelade anslagsmedel för anskaffning av materiel inte använts, att antalet genomförda leveranser från Försvarets materielverk till Försvarsmakten har minskat och att antalet försenade leveranser har ökat. Det ger en bild av att leveransförmågan vid Försvarets materielverk har försämrats under året. Den kompletterande information som utskottet inhämtat från Försvarets materielverk ger dock en något mindre alarmerande bild av myndighetens leveransförmåga genom att uppgifterna fått en förklaring som visar på ett bättre leveransläge än vad redovisningen ger intryck av.

För att riksdagen ska ha möjlighet att följa upp leveransläget måste den redovisning som ligger till grund för utskottets uppföljning vara tydlig och transparent. Enligt utskottet finns en brist på tydlighet i det underlag som utskottet har att förhålla sig till vilket är olyckligt. Materiel- och logistikförsörjningen till Försvarsmakten är en komplicerad verksamhet som det är svårt att skapa sig en helhetsbild av. Därför har regeringen bl.a. i samband med budgetpropositionerna för 2016 (prop. 2015/16:1) och 2018 (prop. 2017/18:1) föreslagit en rad åtgärder för att förbättra tydligheten inom materiel- och logistikförsörjningsprocessen. Det berör bl.a. finansiella flöden, investeringsbeslut och ansvarsfördelningen mellan Försvarsmakten och

Försvarets materielverk. Utskottet har ställt sig bakom samtliga av dessa åtgärder (bet. 2015/16:1, bet. 2017/18:1). Utskottet vill därför framhålla att det nu är av yttersta vikt att åtgärderna genomförs så att tydligheten och insynen i processen för materiel- och logistikförsörjningen förbättras. Utskottet utgår även från att Förvarsberedningen behandlar frågan i sitt fortsatta arbete.

Stockholm den 22 maj 2018

På försvarsutskottets vägnar

Allan Widman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Allan Widman (L), Åsa Lindestam (S), Hans Wallmark (M), Peter Jeppsson (S), Beatrice Ask (M), Alexandra Völker (S), Mikael Jansson (-), Kent Härstedt (S), Daniel Bäckström (C), Anders Schröder (MP), Lotta Olsson (M), Paula Holmqvist (S), Roger Richtoff (SD), Lotta Johnsson Fornarve (V), Mikael Oscarsson (KD), Mattias Ottosson (S) och Pål Jonson (M).